

Райна Маркова

КОНТРОЛ

София, 2019

© Издателство „Изток-Запад“, 2019

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора и на издателство „Изток-Запад“.

© Райна Маркова, автор, 2019

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2019

ISBN 978-619-01-0459-9

Райна Маркова

КОНТРОЛ

Изявленията и мненията, изразени в книгата, са на автора
и не могат да бъдат тълкувани като непременно споделени от издателя.

Съдържание

Анотация	11
Благодарности	13
Ретро-футуристичен увод. „Cybersyn“	15

Част 1.

Навигация / 19

1. Някои разграничения.....	19
„Електронно правителство“ или „електронно управление“?	19
„Изпълнителна власт“ и „администрация“	22
„Административно“ и „политическо“	23
„Администрация“ и „данъци“	24
„Бюрокрация“ и „администрация“	25
2. Der Doppelstaat.....	28
Промяна в мащаба	28
Презареждане	31
3. „Политическо“ и „икономическо“. Корпоративната държава.....	32
Новият публичен мениджмънт	34
Публично-частните партньорства	38
Мултистейкхолдъризъм	43
4. Един неясен политически субект	46
Европейският социален диалог	47
А какво е „граждански диалог“? Преупаковане	49
5. Хибридни администрация-технологии	52
Технокрация или не?.....	54
Непотопяемите титаници	57
Една туземна история.....	59
Цифровото гърне с мед.....	61

„Информация“ и „данни“	62
Краят на теорията – епистемичният проблем	63
Едно чисто ново неравенство – етичният проблем.....	67
Облаците не са планини / инфраструктури	68
6. Ендшпил	71
Странни диалози	71
Антидържава.....	73
Платформен капитализъм	74

Част 2.

Сюжети от периферията / 77

1. 2001	79
2. Acquis communautaire	80
Целта на acquis?	80
По следите на Acquis	81
На купона на готините	83
Реасемблажи. Реформата като бизнес	85
3. Съдебната реформа	87
Проект BG-0203.01	88
Кой е печелившият?	92
Замитане на следите.....	96
4. Регистърната реформа.....	97
Кадастърът	98
Домино ефект	106
Една друга стратегия	107
Пак за идентификаторите.....	109
Търговският регистър.....	112
Националната агенция по приходите и нейните регистри.....	125
5. Интеграторът	145
Пазителят на светия цифров граал.....	147
Кадровият кадрил	152
Частна или държавна	155
Политически спец-ефекти.....	157
ЦИК безподобен!	158
Отличнички	161
Кой е собственикът на вота у нас?	163
6. Невидимата ръка	166

Част 3.

Авгиевите обори / 169

1. Смукала и пипала. ОПАК.....	169
Флангови мероприятия. „Експат“	171
Игра на вързано. ИПАЕИ/ЕІРА	173
Странни хибриди. НИП/ЕJTN, ВСС/ENCJ	176
Еврокадаиф	177
„Джойнт венчър“	179
Една апория	181
Е-правосъдие.....	185
Най-важният прерогатив. Прокуратурата/ЕРРО	193
2. Един виц. ОПТП.....	195
Чаршафена логика.....	196
Хоризонтални дейности	198
Инструментите.....	200
3. Авгиевите обори.....	214
Възход и падение на технократите. UCLAF	214
Конфликтът национално/наднационално. Докладът на Сметната палата	218
Конфликтът Парламент/Комисия. Докладът на Бьош.....	219
Един трети доклад.....	220
Възход на бюрокрадите. OLAF	222
Предавки и трансмисии.....	224
4. Социалното партньорство	227
По пътя на устойчивия застой и радикалното нищонеслучване	228
Преупаковане и прозрачност	230
Особености на дискурса	232
Гражданите като партньори.....	235
Работодателите като партньори.....	237
Икономиката като „функция на несигурността“	241
Плъховете на войната.....	244
И понеже обелих дума за война.....	247

Част 4.

В света на чудовищата / 251

1. Нови граници.....	251
Анадромът на властта (КТБ – БТК).....	251
„Второто БТК“	258
Информационен суверенитет	263

2. Управление на неуправляемото.....	265
Контрол чрез системата за имена на домейни	267
Контрол над трафика.....	270
Контрол чрез регулации	272
3. Вълните на глобализацията.....	273
Ускорение. MAI.....	275
Без предразсъдъци. АСТА	276
COICA, PIPA/SOPA, CISPA.....	278
Четвъртата вълна? TAFTA.....	281
Договаряне и шизофрения. Краят на глобализацията	285
4. Администрация и инфраструктури.....	288
Докладът „Бангеман“	289
Краят на държавния монопол.....	291
Общоевропейското информационно административно пространство	292
Комуникация между администрациите. IDA.....	293
Комуникация с бизнеса и гражданите. IDABC.....	297
Проблемът със сигурността. ISA и ISA2.....	300
5. Океан от различия	303
Различия в регулационните режими	304
Различия в политиката на мрежова неутралност	305
Различия в antitrust политиката!	306
Различие в политиката по отношение на личните данни!	307
6. Смяна на парадигмата. Облакът	310
Спецификация на целите	312
Къде е границата?.....	317
Сертификация и акредитация	320
7. Слэш-фикшънът ЕС/НАТО	322
Напрежения.....	322
Лисабонският договор	330
SITCEN	333
СТГ	336
8. Колонии на страха.....	337
Секюритизация.....	337
Забавлявани до смърт	339
Да не би да сме в разгара на нова Студена война?	344
Един съвременен елин	346

9. Darkstate.....	347
Пътят на коприната	348
Дълбоката държава.....	350
Крипто-злато. Биткойн	353
Нова вълна на глобализацията? „Вериги блокове“	358
Канибалската доктрина	358
Крайт на политиката? „Умни договори“	360
Крайт на Държавата? Neosarita	362
В Ада като да се отваря нов кръг!.....	364
Крайт на човечеството? Sophia.....	366
„Ничие небе“	368
Господ Бот.....	369
Дигиталните крепости. Decidim	371
Обобщение и заключение	375
Библиография.....	379

Бъркотията е контрол.
Марк Фелт

Анотация

Кое е това, което ни струва все по-скъпо, но на което все по-малко разчитаме?

Кое е това, което все по-малко разбираме, но от което все повече зависим?

Кое може за секунда да превърне живота ни в кошмар дори с липсата си? Това е Държавата!

Не знам дали забелязахте, но на 9 август 2018 г., в разгара на летните отпуски ние, българите, осъмнахме без държава. Срина се един от най-важните ѝ регистри, Търговският. Собствениците на фирми обаче, адвокатите, нотариусите нямаше как да не забележат, че целият търговски оборот в страната е блокиран. Държавата, същата тази Държава, която крепи легитимността си на документи и чиято работа е да гарантира права и да фиксира задължения 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата без прекъсване, си беше дала почивка и ни се извиняваше за причиненото неудобство!

Скандалът бе грандиозен. Медиите писаха за „безпрецедентния срив“, само дето той не беше безпрецедентен. Такъв срив имаше и през 2011 г., ако си спомняте. И не беше единствен. Имаше и други сринове. За някои от тях публиката дори не разбра.

Безпрецедентна е само книгата, която държите в ръцете си, защото говори за случващото се с държавата така, както никой още не го е правил. На пръв поглед това може да изглежда леко скучно, защото напоследък уж всичко важно е скучно, но повярвайте, не е така – под неизброимите нюанси административно-сиво се крие неописуемата перверзия на съвременния живот.

И все пак, що за книга е това?

Това е плътна плетеница, пъзел, лабиринт, ако щете, от свръх (и не толкова) актуални политически, административни, юридически, социални, технологични сюжети; да се разглеждат поотделно, в тесните рамки на някакъв специфичен за областта вокабулар, няма особен смисъл. Съвързани обаче в общ пъзел и преведени на езика, с който си служим всички, предлагат доста интересна картина. За по-лесно възприемане цялото това съдържание е разпределено в четири отделни книги, всяка от които състояща се от по няколко глави, допълнително нахъсани на части, но обвързани помежду си с вътрешни препратки, донякъде като в книгите игри.

Първа книга е изцяло подготовка за навигиране в сложния лабиринт на останалите три. В нея се изясняват някои ключови понятия и се набелязват главните сюжети, които ще бъдат обглеждани подробно и от различни ъгли по-нататък.

Втората книга е изцяло посветена на събитията у нас през последните 25 години. Известни, недотам и напълно неизвестни факти биват препоредени в ясна и изчистена от медийната шлака картина на четвъртвековния ни „преход“, като ударието е върху изграждането на най-важните ни регистри (в това число и злополучния Търговски) и на агенциите, които ги администрират.

Третата книга също е посветена на местни теми, но за разлика от втората, в която става дума повече за регистри, т.е. за охранителната страна на държавната политика, третата акцентира върху наказателната страна – политиката на държавата за борба с корупцията.

Четвъртата книга полага всичко в глобален контекст като има за цел да приземи (да териториализира) абстрактната (информационна, законова и процедурна) страна на управлението и да я покаже откъм материалната ѝ страна (физически инфраструктури). Или най-просто казано, в четвъртата книга ще става дума за телекоми. И следователно – иде реч за геополитика, граници, суверенитет и война.

Методиката

СИГУРНО ЩЕ СЕ ЗАПИТАТЕ, как точно съм подходила към тази толкова трудна задача. От Макиавели насам всичко свързано с управлението е академично поле за изследване, програма за подготовка на властови кадри. Значи ли това, че подходът ми е академичен. Не, не е. Значи съм подходила като практик – много от познанията в тази област могат да се натрупат само благодарение на опита, натрупан с работа вътре в Системата, а тя ревниво пази тайните си. И като практик не съм подходила. Аз съм писател и съм подходила като писател, който понякога пише и публицистика: през призмата на изчетената академична литература (можете да я видите в библиографията накрая) съм интерпретирила безценния опит на хора от обкръжението си – юристи, администратори, ИТ специалисти, счетоводители, дори политици. Разбира се, в заниманието ми ме улесни това, че в продължение на десетилетие бях колумнист на вестник „Култура“ и в рубриката си мрежа/паяжина не изпусках от очи случващото се в граничната зона между Технология и Власт.

Идеологията

„УПРАВЛЕНИЕ“, „УПРАВЛЕНСКО“, „ПРАВИТЕЛСТВО“ – тези понятия присъстват в традиционното определение за „политическо“ и няма как писанието ми да не е политически чувствително. Сигурно вече се питате в кой политически (или геополитически) „лагер“ съм, каква идеология изповядвам. Ако това е важно, по убеждения съм меритократ, а представата ми за добра администрация е, че тя не трябва да пречи, а да служи, без оглед на идеология, политически пристрастия, раса, класа, и да го прави за всички без прекъсване в границите на дадена суверенна територия. Големият въпрос в днешно време е: **къде точно са тези граници, кой ги определя?**

Благодарности

Тази книга не би съществувала без ценната помощ на експерта по еврофондове и европейски програми, бивш зам.-директор на Агенцията по вписванията, Галена Славова, която ми помогна да се ориентирам в мистериите на Търговския регистър; на нотариус Лозан Лозанов, който ми помогна в редакцията на частта за Кадастъра и Имотния регистър; на адвокат Милена Алексиева за ценните коментари на актуални събития, на Зорница Дерменджиева-Стайнова, счетоводител в „Делта Ентъртейнмънт“ за опита ѝ с НАП, и на още няколко специалиста, които предпочитат да останат анонимни.

Искам да благодаря на всички близки и приятели, които в продължение на пет години ми помагаша да се справям с живота дори на битово ниво и най-вече на музикантите сред тях, за това, че в дните на полярен студ и мрак поддържаха чувството ми за мярка, хармония, структура и смисъл непокътнати.